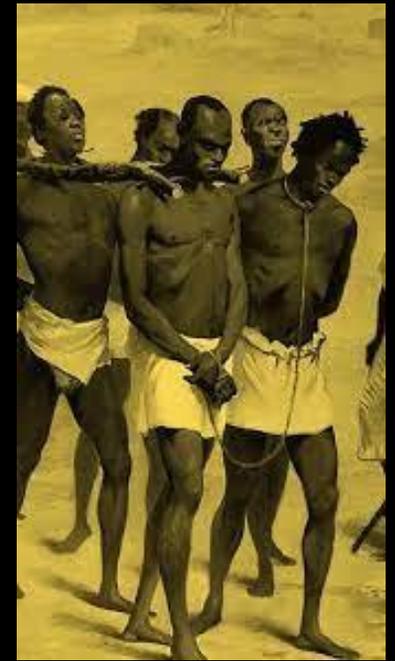

Siman di kultura
3 oktober 2021

Rekonosimento
Diskulpa
Reparashon

Presentá pa Suzy Römer

Sklabitut

Tula

Inspiradó

Luchadó pa libertat

Héroe nashonal

Rehabilitashon

Kiko ta rehabilitashon?

Ken ta un luchadó pa libertat?

Ken ta un héroe?

Kua pais por rehabilitá Tula?

Reino?

Fransia?

Antia?

Kòrsou?

**BIBA HOELANDA!
BIBA SJOON AREI!
BIBA LIBERTAD!**

*Fo di dja Rason koe ta
bini lo tien di beende na
Horen van Overvloed:
TOER SOORTO DI LIKEUR
I BIBIDA DOESHI
DI LIBERTAD,
na prys masha barata.*

**EMANCIPATIE NA KORSAU!
BIBA! BIBA! BIBA!**

Curaçao den 12 Juny 1863.
CHUMACEIRO & Co.

Kua órganopor proklamá Tula héroe?

Gobièrnu di Reino?
Gobièrnu di Fransia?
Korte di Hustisia?
Parlamento?

PROCLAMASJON.

SJON GRANDI DI CURAÇAO

Proclamasjon libertá di Curaçao i isla dependiente.

Na dia 30 di September di anja pasa, a poeblika e ley, pa kwal noos Rey Reespeta a hanja boon di resolvé, koe na dia promeer di July 1863, sklabiltoed lo ta pa seemper kitaar foor di Curaçao i isla dependiente.

Ees dia di alegria á parcé awé.

Foor di awé boso nan ta heende liber i boso ta dreenta deen sociedad como habitantes liber di ees kolonia aki.

Di henteer mi koerazon mi ta doena boso pa bién di ees boondad, koe Rey a doena boso deen soe kwidao di oen tafañeridad boso poor ta konteentoe koe ees boondad nan meester moestra boso digno di ees fabdór.

Si deen boso estado di sklabiltoed, boso a distingui boso nan pa oen kondoktoe ketoe i obedeencia na boso sjon nan, awoor koe boso nan ta heende liber — mi tien konfianza, koe boso lo hasi boso deber komo habitantes liber di ees kolonia aki, koe lo boso trahá boon pa pagameentoe regoelar, di kwal pagameentoe lo boso poor dispone, manera boso kjeer, pa mantensjon di boso nan mees i di boso nan familia.

Gobierno lo tien kwidao di boso nan enteres i lo hasi soe poesibel pa aumeentele.

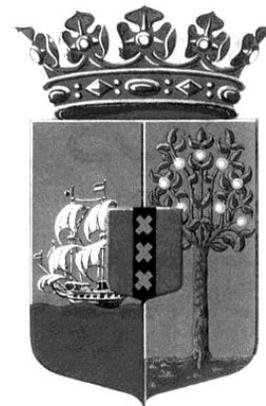
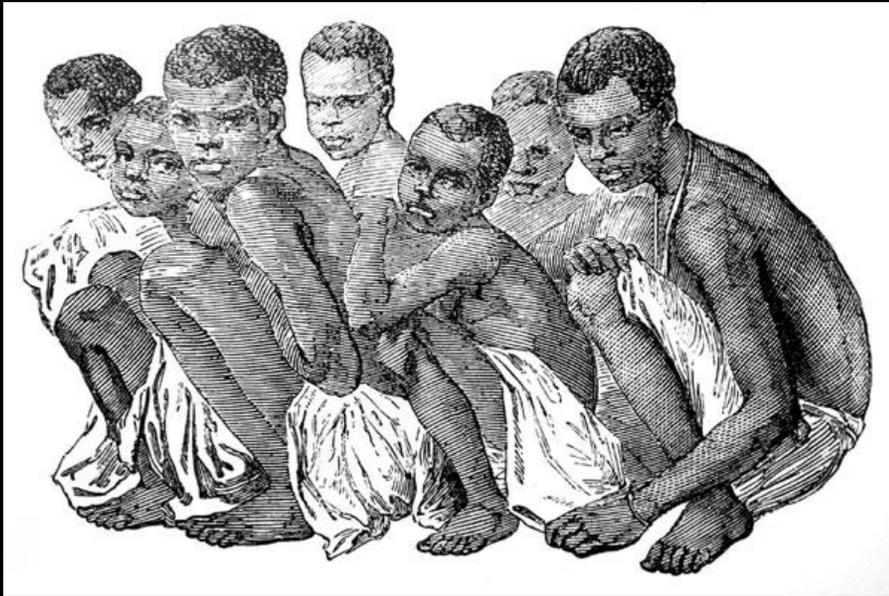
Si boso meester konsego, baai seka Commissaris di boso district, o cerca otro autoridad competente nan, i nan lo joeda boso deen toer kiko ta boon pa boso felicidad.

Curaçao 1 di July 1863.

J. D. CROL.

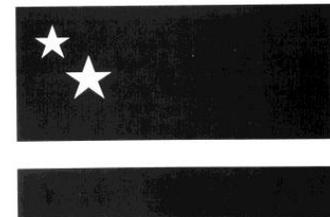
Resolushon 1 di "Nousl sòmmes ici pour vaincre ou mourir"

Rehabilitashon
Reparashon

Eskudo di Kòrsou

BANDERA
ESKUDO
i
HIMNO
di Kòrsou

Hechonan histórico rehabilitashon 1

> 200 aña sklabitut

Dehumanisashon, desigualdat, humiliashon,
eksplotashon ekonómiko generalisá,
institushonalisá i reglamentá pa lei

Resistensha kontinuo di afrikanonan sklavisá

Resolushon 2 di Tula : " No t a n t a y u d i A d a m k u

Tula un héroe!

Relevansha - igualdat

Hechonan histórico rehabilitashon 2

Lucha pa libertat i igualdat 1795
prinsipionan universal di derechonan humano:

- libertat
- igualdat
- fraternidat.

Rebelion Grandi guiá pa Tula, partisipashon 2000
hende sklavisá, kobra bida > 200 hende sklavisá

Sentensianan kontra luchadónan pa libertat awe lo ta ilegal

1948 Nashonnan Uni
Derechinan

Universal di

Leinan kontra di e balornan i derechonan humano universal ta sin niun outoridat moral

Kondena na 1795 dor régimen kolonial pa bringa pa libertat, pa despues sklabilitut a keda abolí na 1863

Poder kolonial kontra di e balornan i derechonan humano universal a keda abolí na 1954

Konsiderashon pa rehabilitashon

Pa emansipashon i desaroyo di komunidad ta importante rechasá tur tipo di deskriminashon, inhustisia, desigualdat i opreshon ku ta lanta odio, renkor i kondusí na eksklushon

Lucha pa libertat i igualdat ta fundamental, universal, hustu i ta surpasá tur tempu

Tula, Luis Mercier, Bazjan Karpata i otronan a hiba lucha hustifiká pa libertat, igualdat i emansipashon i a paga pa esaki ku nan bida;

A konkluí pa rehabilitashon (1)

Rehabilitashon ta renobashon di honor i bon nòmber, ta na su lugá pasobra:

1. Kondena di luchadónan kontra sklabilitut i pro libertat tabata inhustu
2. Lucha pa libertat ta pa balornan intrensiko i derechonan humano universal i komo tal hustu i sagrado
3. Pueblo (su representante) tin outoridat pa restablesé honor i bon nòmber di su luchadónan

A konkluí pa rehabilitashon (2)

Rehabilitashon, renobashon di honor i bon nòmber, ta na su lugá:

4. Forsa lokal òf ekstranhero no por stroba rekonosementu di luchadónan pa libertat
5. Pueblo ta rekonosé i konmemorá nos logro pa resistí opreshon durante di siglonan i konservá tambe e parti di nos herensia i balornan ku elementonan Afrikano, manera Papiamentu, tambú, seú, huntu ku otro ekspreshonnan kultural Indjan, Huidiu i Europeo etc.

Konseho Insular a rehabilitá Tula dia 17-08-2010

Tula

Bazjan Karpata

Luis Mercier

Tur otro protagonista di e lucha pa libertat
di 1795

Tula - Hechonan histórico (1)

Lucha pa libertat i igualdat: balornan intrensiko i prinsipionan universal, fundamental i transendental

Lucha basa riba profundidat spiritual

Tula a duna muestra di konosementu amplio di e situashon polítiko di su tempu;

Tula - Hechonan históriko (2)

Tula su pensamentu (foi relato di pader Schinck):

Wij zijn te zeer mishandeld , wij zoeken niemand kwaad te doen, al maar zoeken onze vrijheid, de Fransche negers hebben hun vrijheid bekomen, Holland is ingenomen door de Fransen, vervolgens moeten wij ook hier vrij zijn

Heer Pater, koomen niet alle mensen voort uit een vader Adam en Eva

(..) wij verlangen niets anders dan onze vrijheid

Logronan di Tula

Desishonnan a kai na fabor di e poblashon sklabisá pa amplia kantidat di kuminda i oranan di sosiegu

Konsiensia ku sklabitut no por keda aseptá

Kibra mito ku hendenan di kolo ta sumiso i pasivo

Tula di pensamentu trasendental

Tula ta inspiradó, lider i luchadó

Tula ta personifikashon di norma i balor

Su filosofia i pensamentu ta basa riba balornan di libertat, igualdat i hermandat

Modelo den e futuro desaroyo di Kòrsou.

Karakter, prinsipionan i moral di Tula

Propósito i determinashon firme

Kreyente

Rasonamentu lógiko i kla

Informá di akontesimentunan

Lider ku outoridat indiskutibel

Lider ku hospitalidat, konsiderashon i rèspèt

Lider sin kompleho di inferioridat

Luchadó pa libertat, igualdat i hustisia

Argumentunan hurídiko na fabor di Tula

No tabatin huiso imparsial

Deklarashonnan tabata optené pa medio di tortura

E kastigu imponé ta desproporshonal

Lucha hustifiká pa libertat i emansipashon

Outoridat Moral i Legal:

1948 N.U. Deklarashon Universal di Derechinan Humano

Leinan kontra balornan i derechonan humano universal ta sin outoridat moral

Kondena pa régimen kolonial, sklabilitut abolí 1863

Poder kolonial kontra di e balornan i derechonan humano universal, abolí na 1954.

Régimen franses: hòMBER liber na 1795

Pueblo di Kòrsou ta konmemorá lucha pa libertat guiá pa Tula

Gobièrnu di Kòrsou:

1963 pilar di konmemorashon di e lucha di 17 di ougùstùs 1795

1986 dekretá 17 di ougùstùs komo fecha memorabel

1987 instituí komishon Parke Nashonal, pa realisá parke i monumento pa konmemorá e Lucha pa Libertat di 1795

1998 instalá monumento na Rif pa rekordá Tula i e Rebelion Grandi di 1975;

1990 denominá área di Rif: di Lucha i na 2000 a keda
rekonose pa UNESCO komo mensahero di

2013 Deklarashon

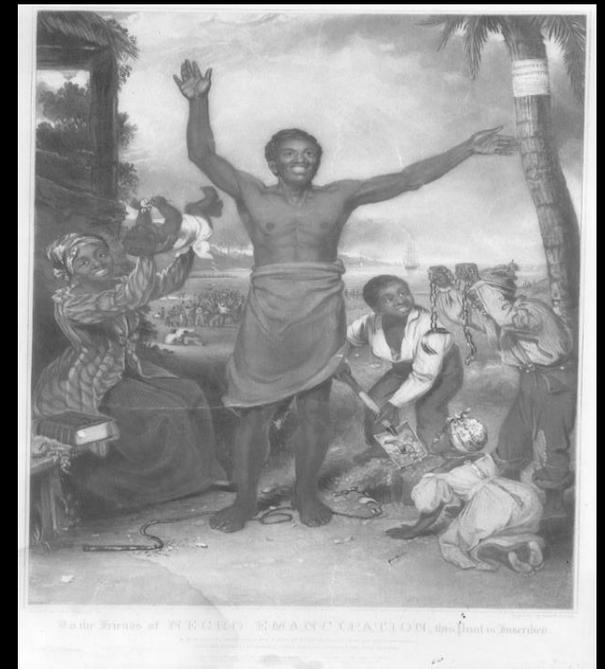
parlamento: danki pa bo lucha pa libertat ku a pone ku despues di tempu a aboli

2017 Ratifikashon dor Konseho di Minister di Korsou di desishon 17-8-2010

2019 Iniciativa sivil pa un momumento Tula den sentro Punda den proseso

**2010 Konseho Insular a proklamá,
2017 Konseho di Minister di Korsou a
ratifiká:**

Tula un Héroe Nashonal
di e Digno Pueblo di Kòrsou

Kultura di resistensia sigui pa lucha

Semper tabatin lucha shimaronnan a hui pa Venezuela; kue barkunan di kakao; Felis Chakoetu, Dokter Da Costa Gomez, Papa Godett

Motivashon

- pa bienestar di Korsou
- pa emansipashon di e yu di tera

Motivashon mas profundo pa bringa efektonan di esklabitud

Efektonan syndromatiko!

- Kompleho di inferioridat
- Pone pia pa otro/kibra otro
- No stima bo mes
- Kultura di miedu
- Sklabitud mental
- Ets.

Rehabilitashon dor di Reino Hulandes tambe ta desesario

Dikon?

Pa skrap denominashon i persepsion inkorekto den dokumentonan di Reino/Hulanda ku Tula ta un kriminal

Pa por tin un futuro komparti?

Pregunta: kon aserka Reino pa logra e rehabilitashon di Tula?

kua strategia?

Kontesta: usa e raport/konseho na gobiernu Ulandes ku a kaba di sali riba 1-7-2021

E rapòrt a keda kompañá pa un konseho huridiko titula:

Erkenning, Excuses & Herstel'

Rekonosimento, Diskulpa Reparashon

Kon dil ku rekonosimentu, diskulpa i reparashon?

*Voorstel uit : Erkenning, Excuses & Herstel
Arjen van Rijn, Bastiaan Rijkema en Glenn Thode
Boom juridisch, Den Haag 2021*

Paso 1: Rekonosementu

Erkend wordt dat de **slavenhandel** en de **slavernij** die tussen het begin van de zeventiende eeuw en 1 juli 1863 direct of indirect onder Nederlands gezag hebben plaatsgevonden **misdrijven tegen de menselijkheid** waen

Paso 2: Diskulpa

Erkend wordt tevens het leed van alle mensen die slachtoffer van deze misdrijven zijn geworden, alsmede het leed van hun afstammelingen. De Staat der Nederlanden, mede als rechtsopvolger van eerdere Nederlandse gezagen, die slavenhandel en slavernij direct of indirect heeft toegestaan, mogelijk gemaakt, bevorderd of bedreven, biedt hiervoor zijn excuses aan

Paso 3: Rekuperashon pa lei: "herstel met wettelijke verankering"

E huristanan a studia:

Caricom Reparations Committee (CRC),
2013

<https://caricomreparations.org/caricom/caricom-10-point-reparation-plan/>

TEN POINT ACTION PLAN di Caricom (1)

1. Full formal apology
2. Repatriation
3. Indigenous peoples development program
4. Cultural institutions
5. Public health crisis

TEN POINT ACTION PLAN di Caricom (2)

6. Illiteracy eradication
7. African knowledge program
8. Psychological rehabilitation
9. Technology transfer
10. Debt cancellation

Paso 3: Rekuperashon pa lei "herstel met wettelijke verankering"

Ehempel den e studio huridiko for di diferente
Fuente di rekuperashon:

1. Uitroepen tot nationale vrije dag, 17 augustus
2. Rehabiliatie van Tula en oprichting van een monument, te Den Haag of Amsterdam
3. Opstellen van een canon van de strijd tegen Nederlandse Slavernij

Paso 3 (vervolg): Rekuperashon pa lei "herstel met wettelijke verankering"

4. Opstellen monumentenroute herinneringen aan de slavernij
5. Oprichting fonds voor educatieve beurzen, of andersoortige steun, aan nakomelingen van tot slaaf gemaakten
6. Ontwikkelen van, en steun voor
in Nederland en elders

Paso 3 (*vervolg*):
Rekuperashon pa lei
~~"herstel met wettelijke verankering"~~

Hoe?

Nederlandse wet? (geen strafrechtelijke
gevolgen; uitsluiting civielrechtelijke
gevolgen)

Rijkswet?

Concensusrijkswet?

-----Te einan e raport

Remarke nan propio 1

Pregrunta: Ubikashon di e
rekonosementu, diskulpa i reparashon'
mester ta den un lei Ulandes, un rijkswet of
den un consensusrijkwet Statuut ?

Na mi opinion mester nombra algun hurista
pa diskuti kiko lo ta nos miho posishon
huridikamente

Remarckenan propio 2

**Basa riba e rapòrt di 1 -7-2021
tempu ta hechu pa dil ku Hulanda!**

Konklushon i rekomendashon

- Komishon Mixto ta nesesario, instala ofisialmente dor di Gobiernu di Korsou pa konseha gobiernu riba e strategia, pa yega na:

Rekonosimento

Diskulpa

Reparashon